

TA'LIM JARAYONI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.

Qarshi tuman 3-son texnikumi

mahsus fan o'qituvchisi **Ergasheva Muhayyo**

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati, afzalliklari va imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Raqamli texnologiyalar ta'limni yanada samarali, interaktiv va qiziqarli qilishda muhim rol o'ynaydi. Maqola, shuningdek, onlayn ta'lim platformalari, virtual sinflar va raqamli resurslar orqali o'qitish metodologiyalarini o'rganadi. Ta'lim sohasida raqamli innovatsiyalarni joriy etish orqali o'quvchilarning bilim olish jarayoni qanday yaxshilanishi mumkinligi haqida fikrlar bildiriladi. Raqamli texnologiyalarning ta'limga ta'siri, shuningdek, o'qituvchilar va o'quvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratishi ko'rsatiladi.

Аннотация: В данной статье рассматриваются важность, преимущества и возможности использования цифровых технологий в образовательном процессе. Цифровые технологии играют важную роль в повышении эффективности, интерактивности и интересности образования. В статье также рассматриваются методики преподавания с использованием онлайн-платформ, виртуальных классов и цифровых ресурсов. Обсуждается, как внедрение цифровых инноваций в образование может улучшить процесс обучения студентов. Показано влияние цифровых технологий на образование, а также создание новых возможностей для преподавателей и студентов.

Abstract: This article examines the importance, advantages and opportunities of using digital technologies in the educational process. Digital technologies play an important role in making education more effective, interactive and interesting. The article

also examines teaching methodologies through online learning platforms, virtual classrooms and digital resources. It discusses how the process of learning for students can be improved by introducing digital innovations in education. It shows the impact of digital technologies on education, as well as the creation of new opportunities for teachers and students.

Kalit soʻzlar: Ta'lim, onlayn ta'lim, interaktiv ta'lim, o'qitish metodologiyalari, multimedia, ta'lim resurslari, innovatsiyalar, o'quv jarayoni, ta'lim sifatini oshirish.

Ключевые слова: Образование, онлайн-образование, интерактивное образование, методики преподавания, мультимедиа, образовательные ресурсы, инновации, учебный процесс, повышение качества образования.

Keywords: Education, online education, interactive education, teaching methodologies, multimedia, educational resources, innovations, learning process, improving the quality of education.

Kirish

Raqamli” atamasi mazkur sohalarning barchasi axborot texnologiyalaridan faol foydalanishga qaratilgan jarayon sifatida qaraladi. Agar oddiy iqtisodiyotda moddiy buyumlar asosiy resurs hisoblansa, raqamli iqtisodiyotda bu qayta ishlanadigan hamda uzatiladigan axborot, ma’lumotlar bo’ladi. Mazkur jarayonlarni tahlilidan soʻng toʻgʻri boshqarish boʻyicha yechim ishlab chiqiladi. “Raqamli iqtisodiyot” atamasi milliy qonunchiligimizda ilk bor qoʻllanilmoqda. Biroq dunyo tendensiyasi shuni koʻrsatayaptiki, barcha rivojlangan davlatlar uni shakllantirishga allaqachon kirishib boʻlgan. Shuni alohida ta’kidlash kerakki, oldin raqamli texnologiyalarni barcha sohalarda, ya’ni, sanoat, iqtisodiyot, bank va boshqa sohalarda joriy etish bilan cheklanib qolgan edi. Bunday yondashuv esa raqamli iqtisodiyot shiddat bilan rivojlanib borayotganini e’tiborga olib, raqamli rivojlanish boʻyicha barcha soha rahbarlarining o‘rinbosarlari lavozim tarkibiga kiritilmoqda. Raqamlashtirish yoʻnalishi boʻyicha faollashtirish barcha biznes tuzilmalarida amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda raqamli texnologiyalar barcha

sohalarda “tajovuzkor”, ayniqsa iqtisodiy samarasi topilgan joylarda, barcha darajalarda qo‘llab-quvvatlanib kelinmoqda. Iqtisodiyotda ro‘y berayotgan jarayonlar dinamikasi iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasida oliy ta‘limini rivojlantirish bo‘yicha takliflarni tahlil qilish va ishlab chiqishda ta‘lim hamjamiyatining faol pozitsiyasini talab qilmoqda. Ta‘limda raqamli texnologiyalarni o‘qitish sifatini saqlab qolgan holda samarali qo‘llash uchun bir qator ishlarni amalga oshirish zarurligiga alohida e‘tibor qaratish muhim ekanligini asoslaydi. Shunga ko‘ra, ta‘limda raqamli texnologiyalarni o‘qitish sifatini saqlab qolgan holda ularni samarali 149 qo‘llash uchun quyidagilarni inobitga olish muhim ahamiyatga ega ekanligini asoslaydi. Birinchidan, mamlakatimizda yoshlarni zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining so‘ngi yutuqlarini o‘zlashtirishga shart-sharoitlar hamda imtiyozlar yaratib berishimiz lozim. Ikkinchidan, o‘quv jarayonini tashkil etishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ko‘lamini kengaytirish kerak. Uchinchidan, pedagog kadrlarning kasbiy mahoratini uzluksiz rivojlantirib borish uchun qo‘shimcha sharoitlar yaratish lozim. To‘rtinchidan, real vaqt rejimida interfaol taqdimot tizimlari, videokonferens aloqa tizimlari, virtual zallar, elektron resurslardan foydalanib istalgan vaqtda masofaviy o‘qitish jarayonini amalga oshirish lozim. Shundagina, biz raqamli texnologiyalardan foydalanib ta‘lim sifatini tushirmagan holda talaba-yoshlarga bugungi kun talabi darajasida bilim olishlariga erishamiz. Buning uchun, mamlakatimizda Internet infratuzilmasini yaxshilashimiz, mobil operatorlar tomonidan ko‘rsatilayotgan xizmatlar sifatini oshirishimiz va eng muhimi aholining, ayniqsa talaba yoshlarni zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining so‘ng yutuqlarini o‘zlashtirishga shart-sharoitlar hamda imkoniyatlar yaratib berishimiz zarur ekanligi bilan belgilanadi. Mamlakatimizda ta‘limtarbiya jarayonlarini samarali tashkil etishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ko‘lamini yanada kengaytirish va axborot resurslari, o‘qitish vositalari va masofaviy o‘qitish texnologiyalarini rivojlantirish, ijodkor o‘quvchilarni universitetni raqamlashtirish loyihalariga jalb qilish bilan oliy ta‘lim muassasalari faoliyatini tartibga soluvchi normativ - huquqiy hujjatlarga o‘zgartirish kiritish bo‘yicha vakolatli organlarga takliflar berish, yuqori samaradorlikka ega raqamli qurilmalar bilan jihozlangan tuzilmalar, o‘quv xonalari, laboratoriyalar, mediastudiyalar

va boshqalarni o‘z ichiga olgan markazlarni tashkil etish hamda unda orttirilgan tajribani O‘zbekistonning barcha oliy ta‘lim muassasalarida qo‘llash zarur sanaladi. Bundan tashqari zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ta‘lim texnologiyalarining mustahkam integratsiyasini ta‘minlash, bu borada pedagog kadrlarning kasbiy mahoratini uzluksiz rivojlantirib borish uchun qo‘shimcha shart - sharoitlar yaratish, interfaol taqdimot tizimlaridan foydalanish, ma‘ruza va seminar darslari uchun internet bilan bog‘liq holda interfaol va multimediali taqdimotlarni ishlab chiqish kabi mavzular bo‘yicha o‘qituvchilarning malakasini oshirish uchun kurslarni tashkil qilish va o‘tkazish, real vaqt rejimida interfaol taqdimot tizimlari, videokonferensiya aloqa tizimlari, virtual zallar, elektron resurslardan foydalanib istalgan vaqtda masofaviy o‘qitish jarayonini amalga oshirish bugungi kunning eng muhim ustivor vazifalari sanaladi. Shuningdek, ta‘lim sifatini oshirish va rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalardan manfaatli foydalanish imkoniyatini yaratish va planshetlardan bugungi kun bolalari maqsadli foydalansalar, ular o‘qish jarayoniga katta qiziqish bilan kirishadi. Bu o‘yin bilan klassik ta‘limni birlashtirishga tengdir. Natijada o‘qish jarayoni yaxshilanadi, o‘quvchilarni o‘zlashtirish, ta‘lim darajasi va sifatli kadrlarni tayyorlash samaradorligi oshadi. Sababi shundaki, bugungi kun auditoriyalari o‘n yil avvalgilaridan juda katta farq qiladi va sinf xonalari kompyuterlar, iPad, planshetlar, smart-doskalar va boshqa turdagi ta‘lim texnologiyalari bilan jihozlangan. Dunyoning boshqa joylarida bo‘lgani kabi O‘zbekistonda ham raqamli avlodning yetti ekranli avlodi - televizor, kompyuter, planshet, tablet, fablet, smartfon va smartsoatlari kirib keldi. Bunday zich raqamli muhitga ega bo‘lish va u bilan doimiy o‘zaro munosabat natijasida bugungi kun o‘quvchilarining fikrlashi va axborotlarga ishlov berish jarayonlari oldingi fikr yuritish va axborot jarayonlaridan tubdan farq qilmoqda. Oliy ta‘lim muassasalari o‘zlarining onlayn o‘quv dasturlarini akkreditatsiyadan o‘tkazishi va moslashuvchan ta‘lim imkoniyatlari sohaga kirib borishi natijasida masofaviy ta‘limga 150 bo‘lgan e‘tibor va qarashlar tezlik bilan o‘zgarib ketdi. Chunki, masofaviy ta‘lim tizimi orqali yangi ko‘nikmalarni yoki mavzuga oid materiallarni o‘rganish tezroq, osonroq va arzonroq amalga oshirilishi bilan alohida ahamiyat kasb etmoqda. Demak, raqamli iqtisodiyotning yangi texnologiyalari

masofaviy ta'limni yanada rivojlantirishga katta hissa qo'shmoqda. Ma'lumki, virtual va kengaytirilgan voqelik, vizual ravishda yo'naltirilgan masofaviy ta'lim texnologiyalari o'quvchilarni bugungi kun talablariga muvofiq sifatli bilim olishlari uchun alohida xizmat qilmoqda. Chunki, masofaviy ta'lim tizimi virtual va kengaytirilgan voqelik hamda vizual ravishda yo'naltirilgan raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi orqali o'quvchilarni darsga bo'lgan qiziqishlariga kengroq jalb etish imkonini bermoqda. Hozirgi "Pandemiya" sharoitida masofaviy ta'lim sohasi har qachongidan ham mashhur sohaga aylandi desak mubolag'a bo'lmaydi. Ayniqsa, dunyo miqyosida barcha ta'lim muassasalari masofaviy ta'lim platformalaridan foydalanib, ta'lim-tarbiya jarayonlarini samarali tashkil etib kelmoqda. Korxonalar va tashkilotlarda ham masofaviy ish faoliyati yo'lga qo'yilib kelinmoqda. O'quvchilar yoki xodimlar masofaviy ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'lganda an'anaviy o'qitish tizimi materiallarini o'rganishga qaraganda 60 % kamroq vaqtlarini sarflanishi aniqlangan. Masofaviy ta'lim platformalari bo'yicha ta'lim olayotgan o'quvchilarni darslarga qiziqtirish darajasi ortganligi va odatdagi sinf muhitiga qaraganda 60 %ga samarali hisoblanishi o'z natijasini ko'rsatmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Verbiskiy, A.A. Lichnostny i kompetentnostny podxody v obrazovanii: problemy integratsii: monografiya / A.A. Verbiskiy, O.G. Larionova. — M.: Logos, 2009. — 336 s.
2. Buxarkina, M.Yu. Sovremennye pedagogicheskie i informatsionnye texnologii v sisteme obrazovaniya: ucheb. posobie. — 2-ye izd. / M.Yu. Buxarkina, Ye.S. Polat. — M.: Izdat. sentr «Akademiya», 2010. — 368 s
3. Ochilov M. O. Ta'lim-tarbiya maqsadlarini oddiylashtirish texnologiyasi //J. Pedagogik mahorat. 2002. 2-son. –B. 19–22.
4. Zarif Umurov. (2020). Technology for preparing educational and cognitive problems for primary school students. International Journal of Advanced Science and Technology, 29 (05), 1465 - 1471. Retrieved from <http://sersec.org/journals/index.php/IJAST/article/view/10050>